

Féléves feladat - Prometheus

Általánosságban az adatbázisokról és fajtáikról

Napjainkban a legtöbb üzleti szoftver adatokat tárol és generál, amelyet célszerű optimálisan tárolni. Mivel ez általában nem egy triviális feladat, különböző dedikált adatbázis megoldások születtek a problémákra, amelyek igyekeznek áthidalni ezt a problémát és a fejlesztő számára egy többé kevésbé egyszerű interfészt biztosítani az adatok tárolására és lekérdezésére. A különböző adatbázisok nélkül a folyamatok közötti adatok átadása és tárolása sokkal bonyolultabb lenne.

Az adatbázisokat általában két nagy csoportba szoktuk sorolni: relációs és nem-relációs adatbázisok. A relációs adatbázisok a legelterjedtebbek, és a legtöbb esetben a legjobb választásnak bizonyulnak, ha az adatok közötti kapcsolatokat is fontosnak tartjuk. Ilyen adatbázisra példa a MySQL, PostgreSQL, Oracle, SQL Server, SQLite, stb. A nem-relációs adatbázisokat általában akkor használjuk, ha az adatok közötti kapcsolatok nem fontosak, vagy ha az adatok nagyon nagyok és/vagy gyorsan változnak. Ilyen adatbázisokra példa a MongoDB, Cassandra, Redis, Neo4j, stb.

Beszélhetünk még olyan adatbázis kategorizálási szempontokról is, hogy milyen szempontokra optimalizált az adott adatbázis. Például a Redis általában memória alapú kulcs és érték tárolásra alapú adatbázis, amelyet gyors adatelérésekhez használhatunk. A MongoDB dokumentum alapú adatbázis, a Cassandra oszlop alapú adatbázis, a Neo4j pedig gráf alapú adatbázis. Vannak még idő sorrendi adatbázisok, mint például az InfluxDB, vagy a Prometheus, amelyek idősorrendi adatok tárolására és lekérdezésére optimalizáltak. Ezek az adatbázisok általában nagy mennyiségű idősorrendi adatot képesek tárolni és gyorsan lekérdezni.

A továbbiakban a Prometheus idősorrendi adatbázisról lesz szó.

Prometheus vs. InfluxDB

A Prometheus és az InfluxDB két nagyon hasonló adatbázis, amelyek idősorrendi adatok tárolására és lekérdezésére optimalizáltak. Mindkettőt a Cloud Native Computing Foundation (CNCF) fogadta be, és mindkettőt nagyvállalatok használják a világ minden táján. Az InfluxDB-t általában az IoT (Internet of Things) területen használják, míg a Prometheus-t inkább a monitoring területen. Az InfluxDB-t az InfluxData fejleszti, míg a Prometheus-t az egyik legnagyobb IT cég, a SoundCloud fejleszti.

Bár az adatokat mindkettő technológia hasonló tömörítéssel tárolja, az InfluxDB rustban, míg a Prometheus go-ban íródott. Talán a legelső szembetűnő különbség a lekérdezés nyelvében látszódik. Az InfluxDB-t InfluxQL/Flux nyelven lehet lekérdezni, ami egy SQL-szerű lekérdező nyelv, míg a Prometheus-t PromQL nyelven lehet lekérdezni, ami egy funkcionális lekérdező nyelv. Utóbbinál előny lehet, hogy a programozó valószínűleg fog rendelkezni némi SQL tapasztalattal, így könnyebben tanulhatja meg az InfluxQL-t, mint a PromQL-t. Utóbbi segítségével viszont rövidebb és hatékonyabb lekérdezéseket lehet írni.

Saját tapasztalatok alapján elvileg mindkét megoldás hatékonyan skálázható, a gyakorlat azt mutatta, hogy az InfluxDB jelentős problémákkal küzdött a skálázhatóság terén, míg a Prometheus sokkal stabilabban skálázódott. Elképzelhető, hogy a vállalati verzió ilyen téren jobb képességekkel rendelkezik, de számomra a Prometheus bizonyult a jobb választásnak.

Azt az észrevételemet is fontosnak tartom megjegyezni, hogy az InfluxDB termékcsalád jól összeszedve, egységesen van összerakva, elsőre könnyebb volt használni, mint a Prometheus-t és a kicsit káosz, különböző emberek által fejlesztett Prometheus komponenseket, mint az exportereket stb.

Ami még érdekes volt elsőre, hogy InfluxDB esetén az adatokat direktben az adatbázisba szokás írni, míg a Prometheus számára bevett gyakorlat, hogy a metrikákat pl. egy HTTP API-n keresztül biztosítjuk, amelyet a Prometheus úgynevezett "scrape" mechanizmusa fog lekérdezni. Ez a megoldás sokkal jobban skálázható, mint az InfluxDB esetén az adatok direktben való írása. Ugyanakkor extra komplexitást is jelent, hiszen az alkalmazásnak tudnia kell, hogy hogyan kell a metrikákat a Prometheus számára elérhetővé tenni, illetve kell biztosítani egy web szerver, amelyen keresztül a Prometheus össze tudja szedni a neki szükséges metrikákat. A hibakezelés is bonyolultabb, hiszen ha a Prometheus valami oknál fogva nem tudja lekérdezni a metrikákat, akkor az adatok elveszhetnek. A beillesztős megoldás esetén direktben kaphatunk visszajelzést az adatok írásáról, és ha az adatok nem kerültek be az adatbázisba, akkor az alkalmazás tudja jelezni, hogy valami probléma van.

Prometheus

A Prometheus legfőbb jellemzői, az [online dokumentáció](#) alapján:

- A Prometheus egy open-source monitoring és alerting rendszer, amelyet 2012-ben fejlesztett ki a SoundCloud.
- A Prometheus az idősorrendi adatokat tárolja, és a metrikákat egy HTTP API-n keresztül gyűjti össze.
- A Prometheus a metrikákat egy speciális formátumban tárolja, amelyet a PromQL nyelven lehet lekérdezni.
  - multi-dimenziós adatmodell, idősorrendi adatok tárolására optimalizált, kulcs-érték párok tárolásával
- nem szükséges az adatok tárolására elosztott tároló
- alkalmas service discovery-re, amely lehetővé teszi, hogy a Prometheus automatikusan felfedezze a szolgáltatásokat és azok metrikáit
- jó a Kubernetes támogatása
- metrikák gyűjtése és tárolása mellett lehetőség van alertek definiálására is

Mire használható / kinek lehet hasznos?

Manapság, főleg az elosztott rendszerek és a mikroszolgáltatások terjedésével egyre nehezebb kumulatív képet kapni az alkalmazások működéséről. Azonban akár egy webszerver, vagy bármilyen hálózati szolgáltatás működését célszerű figyelemmel kísérni. Gyakorlatilag a

Prometheusba képesek vagyunk rögzíteni azt, hogy hány aktív kapcsolat érkezett a webszerverünkre, mennyi volt az átlagos válaszidő, hány kérést sikerült kiszolgálni, stb. Ezek az adatok segíthetnek abban, hogy időben észrevegyük a problémákat, és megelőzzük a rendszer összeomlását. Illetve segíthet későbbi analízisekben is, hogy lássuk, milyen időszakokban voltak a legnagyobb terhelések, segíthet üzleti döntésekben, hogy mikor érdemes például új szervereket indítani, stb.

Nagyobb projekteknél elengedhetetlen valamilyen szintű monitoring rendszer bevezetése, és a Prometheus egy nagyon jó választás lehet erre a célra.

Miért erre esett a választásom?

Rendelkezem egy [Computherm](#) "okos" termosztáttal, ami gyakorlatilag csak a saját alkalmazásából vezérelhető és a szoftverében elkerülhetetlen, hogy az internetre csatlakoztatva ne küldjön adatokat egy távoli Amazon szerverre. Szerettem volna az adatokat mégis rögzíteni, különféle integrációkat csinálni és okosabban szabályozni a fűtést. Természetesen open-source megoldásokat kerestem, és a Prometheus tűnt a legjobb választásnak korábbi tapasztalataim alapján.

Megvalósítás

Előkészületek

Mivel viszonylag kis mennyiségű adatról és azok eléréséről beszélünk, nem gondolkoztam Kubernetes clusterben, erre egyrészt nincs szükség, másrészt túl bonyolult és drága lenne. Tökéletesen megfelel a célra egy önálló szerver. Szerencsére rendelkezem egy ilyennel, amelyet az [Oracle Cloud](#) ingyenes csomagjából szereztem. Biztosítanak egy 4 vCPU-s, 24 GiB RAM-mal rendelkező, 200 GB-os SSD-vel ellátott ARM64-es szerver, amely tökéletesen megfelel a célra.

A szerverre többek közt Debian, Ubuntut és Oracle Linuxot engedett telepíteni az Oracle-s kínálat, azonban egyik lehetőségnek sem vagyok nagy kedvelője, így a [Fedora Server](#) mellett döntöttem. Ennek előnye, hogy a RedHat áll mögötte, tehát egy stabil cég támogatja, ugyan nem mindig a legfrissebb verziókat kapjuk, de rolling release a rendszer, tehát viszonylag friss verziókat kapunk, illetve gyárilag rendelkezik egy elég jó SELinux konfigurációval, amely a biztonságot növeli. Illetve elérhető AArch64 architektúrára is, amely a szerverem architektúrája. Hátránya, hogy nagyon nehéz volt telepíteni a környezetbe.

Az adatok Oracle szerverre való továbbítását pedig a MikroTik routeremen futó WireGuard VPN segítségével oldottam meg. A WireGuard egy nagyon könnyű, gyors és biztonságos VPN megoldás, amelynek a konfigurálása is egyszerű. Szerencsére egy ideje már a MikroTik is támogatja a WireGuard-ot.

Telepítés

Szerettem volna a modularitást is szem előtt tartani, így a Prometheus-t Podman segítségével, konténerben telepítettem. A podman egy nagyon jó alternatíva a Dockerre, amelyet a RedHat fejlesztett ki, és a konténerek kezelésére szolgál. A podman a Dockerrel ellentétben nem igényel daemon-t, tehát nem kell root jogosultság futtatásához, és a konténerek is ugyanúgy futnak, mint a Docker esetén. Gyakorlatilag drop-in replacement a Dockerre, csak képes teljesen rootless módban futni.

Mivel nem találtam Alpine alapú Prometheus konténert, készítettem egyet, az alábbi Dockerfile segítségével:

```
FROM alpine:latest

RUN apk add --no-cache prometheus

COPY prometheus.yml /etc/prometheus/prometheus.yml

CMD [ "prometheus", "--config.file=/etc/prometheus/prometheus.yml" ]
```

Természetesen a konfigot saját igényeimnek megfelelően szerkesztettem, majd hasonlóan jártam el a Grafánál is:

```
FROM alpine:latest

RUN apk add --no-cache grafana

COPY grafana.ini /etc/grafana/grafana.ini

CMD [ "grafana-server" ]
```

Majd készítettem egy közös podot, hogy ezek tudjanak egymással kommunikálni:

```
podman pod create --name monitoring
```

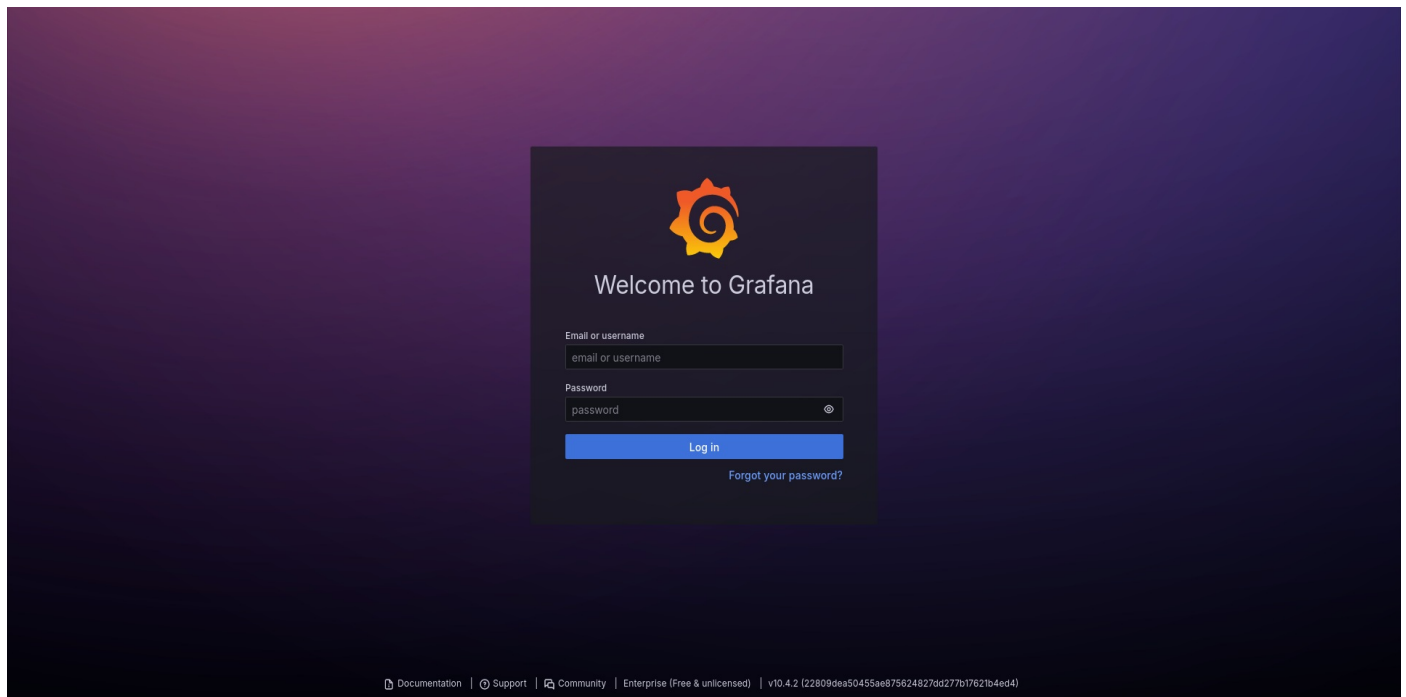
Készítettem még egy nginx reverse proxy-t is, hogy a Grafana webes felületét elérhetővé tegyem a világhálón. Ehhez az `nginx:alpine` konténert használtam.

Majd a konténereket elindítottam és készítettem hozzájuk systemd-s service fájlokat, hogy a rendszer induláskor automatikusan elinduljanak.

```
podman run -it --pod monitoring --name prometheus --rm -v /mappám/prometheus.yml:/etc/prometheus/prometheus.yml:ro prometheus
podman run -it --pod monitoring --name grafana --rm -v /mappám/grafana.ini:/etc/grafana/grafana.ini:ro grafana
podman run -it --pod monitoring --name nginx --rm -p 443:80 nginx
```

Bekonfiguráltam egy aldomaint, illetve Cloudflare segítségével TLS tanúsítványt is szereztem a webes felülethez.

Ezek után a domainen keresztül elérhetővé vált a Grafana webes felülete:

Adatok rögzítése

Sajnos a Computherm eszközről nem sokat árul el a gyártó, megkeresésre sem adta ki a protokollról szóló dokumentációt, azonban Wireshark segítségével hamar rájöttem, hogy egy ismertebb protokollról van szó, amit kínai IoT eszközöknél előszeretettel alkalmaznak és szerencsére valaki visszafejtette az autentikációt és a protokoll egy részét, [a python-broadlink](#) csomagban.

Ez jól működött az autentikációra, viszont a hőmérséklet egy tizedes pontosságú megjelenítését nem támogatta, míg a hivatalos alkalmazás igen. Így erre a következő megoldás született:

```
payload = device.send_request(bytearray([0x01, 0x03, 0x00, 0x00, 0x00, 0x16]))
b5 = payload[5] & 255 # room_temperature
b6 = payload[18] & 255 # external_temperature
b7 = payload[8] # sensor
i = (payload[4] >> 5) & 1
b8 = payload[4] & 1 # power
i2 = (payload[4] >> 3) & 1 # is_decimal
i3 = ((payload[17] >> 4) & 1) + (((payload[17] >> 5) & 1) * 2) # decimal13
```

Nyersen feldolgozom a teljes választ, majd addig szórakoztam az egyes egységek elemzésével, hogy rájöttem az algoritmusra és leimplementáltam Python alapra.

Majd a Pythonos prometheus_client csomag segítségével elkészítettem egy exporter-t, amely a Prometheus által lekérdezhető formátumban szolgáltatja a hőmérsékletet:

```
def register_prometheus_gauges():
    """
    Registers prometheus gauges for the following:
    - actual temperature
    - thermostat temperature
    - heating state
    """
    # Actual temperature
    internal_temp = Gauge('temperature', 'Temperature of the measurement device', ["temperature"])
    internal_temp.labels('temperature').set_function(lambda: get_temp())
    # External temperature
    external_temp = Gauge('thermostat_temperature', 'Thermostat temperature', ["temperature"])
    external_temp.labels('temperature').set_function(lambda: get_thermostat_temp())
    # Heating state
    heating_state = Gauge('heating_state', 'Heating state', ["state"])
```

```
heating_state.labels('state').set_function(lambda: is_active())
return internal_temp
```

Lekérdezve a metrikákat, jelen pillanatban ezt a választ kapom:

```
# HELP python_gc_objects_collected_total Objects collected during gc
# TYPE python_gc_objects_collected_total counter
python_gc_objects_collected_total{generation="0"} 381.0
python_gc_objects_collected_total{generation="1"} 0.0
python_gc_objects_collected_total{generation="2"} 0.0
# HELP python_gc_objects_uncollectable_total Uncollectable object found during GC
# TYPE python_gc_objects_uncollectable_total counter
python_gc_objects_uncollectable_total{generation="0"} 0.0
python_gc_objects_uncollectable_total{generation="1"} 0.0
python_gc_objects_uncollectable_total{generation="2"} 0.0
# HELP python_gc_collections_total Number of times this generation was collected
# TYPE python_gc_collections_total counter
python_gc_collections_total{generation="0"} 55.0
python_gc_collections_total{generation="1"} 4.0
python_gc_collections_total{generation="2"} 0.0
# HELP python_info Python platform information
# TYPE python_info gauge
python_info{implementation="CPython",major="3",minor="9",patchlevel="2",version="3.9.2"} 1.0
# HELP process_virtual_memory_bytes Virtual memory size in bytes.
# TYPE process_virtual_memory_bytes gauge
process_virtual_memory_bytes 4.6923776e+07
# HELP process_resident_memory_bytes Resident memory size in bytes.
# TYPE process_resident_memory_bytes gauge
process_resident_memory_bytes 1.8989056e+07
# HELP process_start_time_seconds Start time of the process since unix epoch in seconds.
# TYPE process_start_time_seconds gauge
process_start_time_seconds 1.71369007664e+09
# HELP process_cpu_seconds_total Total user and system CPU time spent in seconds.
# TYPE process_cpu_seconds_total counter
process_cpu_seconds_total 1.38
# HELP process_open_fds Number of open file descriptors.
# TYPE process_open_fds gauge
process_open_fds 6.0
# HELP process_max_fds Maximum number of open file descriptors.
# TYPE process_max_fds gauge
process_max_fds 1024.0
# HELP temperature Temperature of the measurement device
# TYPE temperature gauge
temperature{temperature="temperature"} 22.2
# HELP thermostat_temperature Thermostat temperature
# TYPE thermostat_temperature gauge
thermostat_temperature{temperature="temperature"} 22.0
# HELP heating_state Heating state
# TYPE heating_state gauge
heating_state{state="state"} 0.0
```

Jól látható, hogy a hőmérsékletet és a termosztát hőmérsékletet is sikerült lekérdezni, illetve a fűtés állapotát is.

Már csak a Prometheusba kell bekötni ezeket az adatokat, amelyhez a következő konfigurációt használtam:

```
scrape_configs:
  # The job name is added as a label `job=<job_name>` to any timeseries scraped from this config.
  - job_name: "prometheus"

    # metrics_path defaults to '/metrics'
    # scheme defaults to 'http'.

    static_configs:
      - targets: ["localhost:9090"]

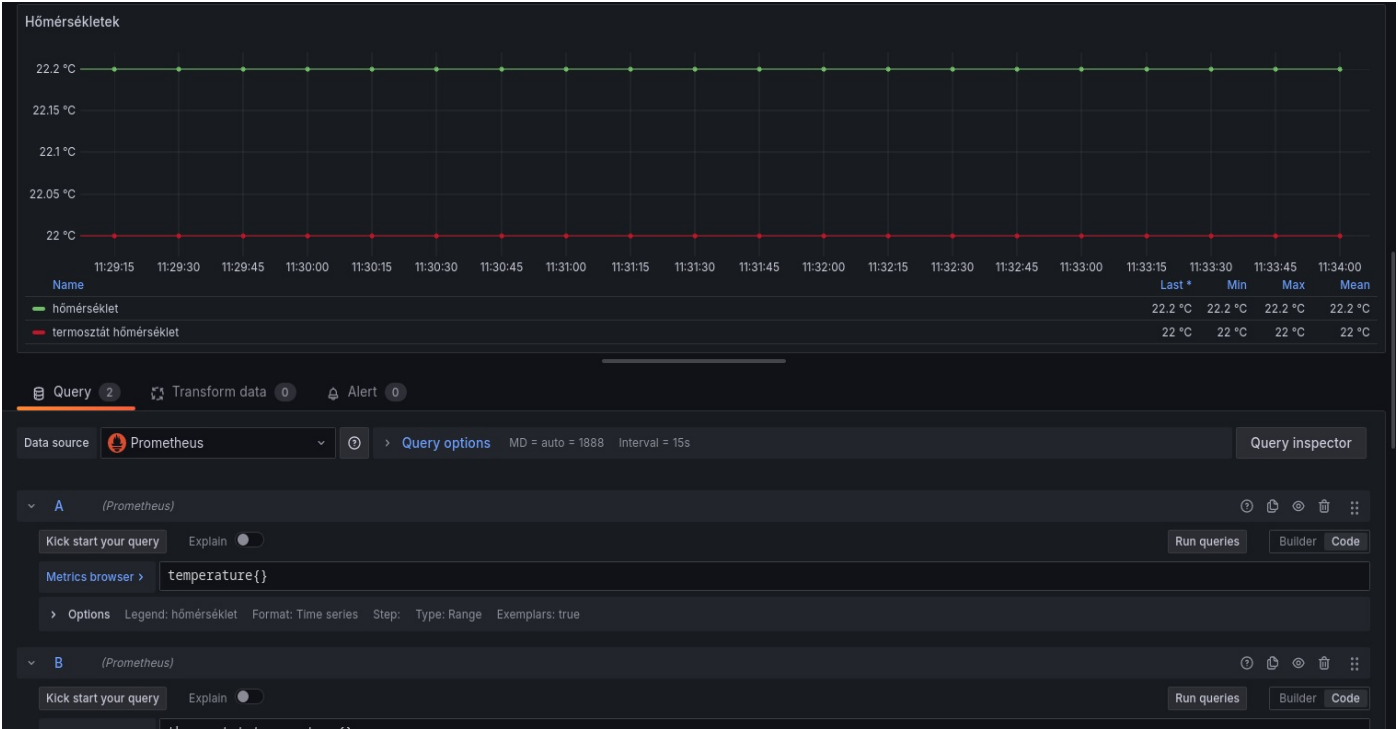
  - job_name: 'temperatures'
    static_configs:
      - targets: ['192.168.1.7:8000']
```

Ezután a Prometheus már képes volt lekérdezni az adatokat és tárolni azokat.

Grafana beállítása

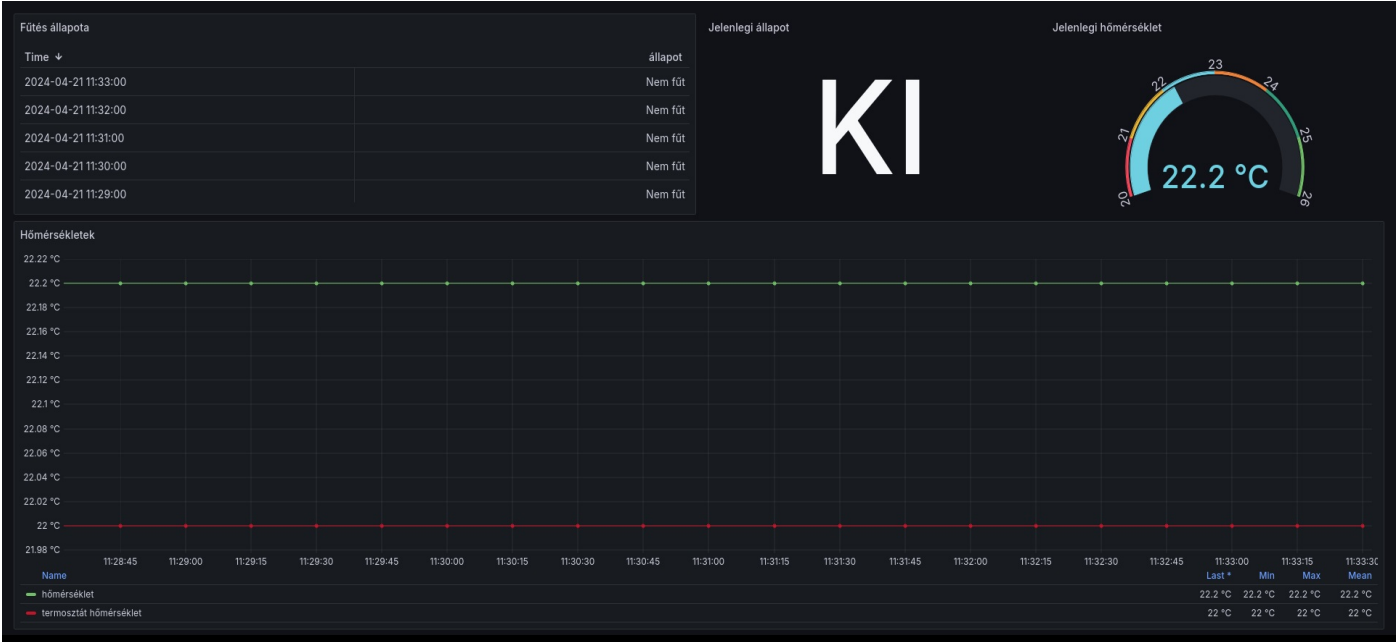
A Grafana beállítása is egyszerű volt, a Prometheus-t egyszerűen hozzá lehetett adni adatforrásként, majd elérhetővé vált az összes adatom lekérdezésre.

Először a következő grafikonot készítettem el:

Ez egy mezei `temperature{}` és `thermostat_temperature{}` metrikákból készült grafikon, amely jól mutatja a hőmérséklet változását, azok átlagát, stb.

Végül készítettem a `heating_state{}` alapján egy táblázatot a korábbi állapotokról, illetve kiszedtem az aktuális hőmérsékletet egy barátságos Gauge widgetbe és kiírtam külön a jelenlegi fűtési állapotot is:

A teljes rendszer tehát működik, a hőmérsékletet rögzíti, tárolja és megjeleníti a Prometheus és a Grafana.

Összegzés

A Prometheus egy nagyon jó választás lehet monitoring rendszernek, különösen idősorrendi adatok tárolására és lekérdezésére. A Prometheus és az InfluxDB közötti választás nehéz lehet, mindkettőnek megvannak a maga előnyei és hátrányai, azonban a Prometheus a saját tapasztalataim alapján stabilabban skálázódik, kisebb erőforrásokon is jól működik, és a PromQL nyelv is viszonylag könnyen tanulható.